EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 24.5.2023
COM(2023) 615 final

Soovitus:

**NÕUKOGU SOOVITUS,**

**milles käsitletakse Leedu 2023. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Leedu 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

{SWD(2023) 615 final}

Soovitus:

# NÕUKOGU SOOVITUS,

## milles käsitletakse Leedu 2023. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Leedu 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arves nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,[1] eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,[2] eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

(1) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,[3] millega loodi taaste- ja vastupidavusrahastu. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse liikmesriikidele rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb ELi rahastatav fiskaalne impulss. Kooskõlas Euroopa poolaasta prioriteetidega aitab see kaasa majanduslikule ja sotsiaalsele taastumisele ning kestlike reformide ja investeeringute tegemisele, et eelkõige edendada rohe- ja digipööret ning muuta liikmesriikide majandus vastupidavamaks. Samuti aitab see tugevdada riigi rahandust ning hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis, parandada territoriaalset ühtekuuluvust ELis ja toetada Euroopa sotsiaalõiguste samba jätkuvat rakendamist. 30. juunil 2022 ajakohastati vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikele 2 taaste- ja vastupidavusrahastust igale liikmesriigile eraldatavat maksimaalset rahalist toetust.

---

1 ELT L 209, 2.8.1997, lk 1.

2 ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

(2) 22. novembril 2022 võttis komisjon vastu 2023. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi,[4] mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2023) algust. 23. märtsil 2023 kiitis Euroopa Ülemkogu analüüsi prioriteedid konkurentsivõimelise kestlikkuse nelja mõõtme raames heaks. 22. novembril 2022 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu ka 2023. aasta häiremehhanismi aruande, milles nimetati Leedut ühe liikmesriigina, keda võib mõjutada tasakaalustamatus või kelle puhul on oht, et teda võib mõjutada tasakaalustamatus, ja kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu arvamuse Leedu 2023. aasta eelarvekava kohta. Komisjon võttis vastu ka soovituse euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovituse kohta, mille nõukogu võttis vastu 16. mail 2023, ning ettepaneku 2023. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist ning mille nõukogu võttis vastu 13. märtsil 2023.

(3) Kuigi ELi riikide majandus on olnud märkimisväärselt vastupidav, mõjub geopoliitiline kontekst neile jätkuvalt negatiivselt. Kuna EL toetab kindlalt Ukrainat, keskendutakse ELi majandus- ja sotsiaalpoliitika tegevuskavas sellele, et vähendada lühiajalises perspektiivis energiašokkide negatiivset mõju haavatavatele kodumajapidamistele ja ettevõtetele ning jätkata jõupingutusi, et viia ellu rohe- ja digipööre, toetada kestlikku ja kaasavat majanduskasvu, tagada makromajanduslik stabiilsus ja suurendada vastupidavust keskpikas perspektiivis. Samuti keskendutakse jõuliselt ELi konkurentsivõime ja tootlikkuse suurendamisele.

(4) 1. veebruaril 2023 avaldas komisjon teatise „Rohelise kokkuleppe tööstuskava kliimaneutraalsuse ajastuks“,[5] et edendada ELi kliimaneutraalse tööstuse konkurentsivõimet ja toetada kiiret üleminekut kliimaneutraalsusele. Kava täiendab Euroopa rohelise kokkuleppe ja kava „REPowerEU“ raames tehtavaid jõupingutusi. Sellega tahetakse luua keskkond, mis aitaks paremini suurendada ELi suutlikkust töötada välja nullnetotehnoloogiaid ja toota tooteid, mida on vaja ELi ambitsioonikate kliimaeesmärkide saavutamiseks, samuti tagada juurdepääs asjakohastele kriitilise tähtsusega toorainetele, sealhulgas mitmekesistades hankimist, kasutades parimal viisil liikmesriikide maavarasid ja maksimeerides toorainete ringlussevõttu. Kava aluseks on neli sammast: prognoositav ja lihtsam õigusraamistik, kiirem juurdepääs rahastusele, oskuste edendamine ning avatud kaubandus tarneahelate vastupidavuse tagamiseks. Komisjon avaldas 16. märtsil 2023 ka teatise „ELi pikaajaline konkurentsivõime: pilk 2030. aasta järgsesse aega“,[6] milles on esitatud üheksa üksteist tugevdavat tegurit koos eesmärgiga välja kujundada majanduskasvu soodustav õigusraamistik. Teatises seatakse poliitilised prioriteedid, mille eesmärk on aktiivselt tagada struktuursed parandused, sihipärased investeeringud ja reguleerivad meetmed ELi ja selle liikmesriikide pikaajalise konkurentsivõime edendamiseks. Allpool esitatud soovitused aitavad neid prioriteete ellu viia.

(5) 2023. aastal jätkab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta arenemist kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisega. Taaste- ja vastupidavuskavade täielik rakendamine on jätkuvalt oluline Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks, kuna kavades käsitletakse kõiki viimastel aastatel esitatud asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi või märkimisväärset osa neist. 2019., 2020. ja 2022. aasta riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased ka

4 COM(2022) 780 final.
5 COM(2023) 62 final.
6 COM(2023) 168 final.

taaste- ja vastupidavuskavade puhul, mida on läbi vaadatud, ajakohastatud või muudetud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklitele 14, 18 ja 21.

(6) 27. veebruaril 2023 vastu võetud REPowerEU määruse[7] eesmärk on kiiresti kaotada ELi sõltuvus Venemaa fossiilkütuste impordist. See aitab tugevdada energiajulgeolekut ja mitmekesistada liidu energiavarustust ning edendada samal ajal taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, energiasalvestusvõimsust ja energiatõhusust. Määrus võimaldab liikmesriikidel lisada oma riiklikesse taaste- ja vastupidavuskavadesse uue REPowerEU peatüki, et rahastada olulisi reforme ja investeeringuid, mis aitavad saavutada REPowerEU eesmärke. Samuti aitavad need suurendada ELi kliimaneutraalse tööstuse konkurentsivõimet, nagu on kirjeldatud rohelise kokkuleppe tööstuskavas kliimaneutraalsuse ajastuks, ja käsitleda energiaalaseid riigipõhiseid soovitusi, mis esitati liikmesriikidele 2022. aastal ja esitatakse neile vajaduse korral ka 2023. aastal. REPowerEU määrusega kehtestatakse uus tagastamatu rahalise toetuse kategooria, mille kaudu saavad liikmesriigid rahastada taaste- ja vastupidavuskavade raames uusi energiaga seotud reforme ja investeeringuid.

(7) 8. märtsil 2023 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse eelarvepoliitika suunised 2024. aastaks. Selle eesmärk on toetada liikmesriike stabiilsus- ja lähenemisprogrammide koostamisel ning seeläbi tugevdada poliitika koordineerimist[8]. Komisjon tuletas meelde, et stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli kohaldamine lõpetatakse 2023. aasta lõpus. Komisjon kutsus üles kohaldama 2023.–2024. aastal eelarvepoliitikat, mis tagab võla jätkusuutlikkuse keskpikas perspektiivis ja suurendab kestlikul viisil potentsiaalset majanduskasvu. Liikmesriike kutsuti üles määrama oma 2023. aasta stabiilsus- ja lähenemisprogrammides kindlaks, kuidas eelarvekavadega tagatakse keskpikas perspektiivis eelarvepuudujäägi kontrollväärtuse (3 % SKPst) järgimine ning võla usutav ja pidev vähendamine või selle hoidmine usaldusväärsel tasemel. Komisjon kutsus liikmesriike üles kaotama järk-järgult riiklikud eelarvemeetmed, mis on kehtestatud kodumajapidamiste ja ettevõtete kaitsmiseks energiahinnašoki eest, ja alustama kõige vähem suunatud meetmetest. Komisjon märkis, et kui uue energiahinnasurve tõttu on vaja toetusmeetmeid pikendada, peaksid liikmesriikide sellised meetmed olema varasemast palju paremini suunatud haavatavatele kodumajapidamistele ja ettevõtetele. Komisjon pani ette, et eelarvesoovitused tuleks kvantifitseerida ja diferentseerida ning sõnastada esmaste netokulude alusel, nagu on kavandatud teatises ELi majanduse juhtimise raamistiku reformimise suuniste kohta[9]. Komisjon soovitas, et kõik liikmesriigid peaksid jätkama riiklikult rahastatavaid investeeringuid ning tagama taaste- ja vastupidavusrahastu ning muude ELi vahendite tõhusa kasutamise, eelkõige seoses rohe- ja digipöördega ning vastupidavuseesmärkidega. Komisjon märkis, et teeb nõukogule ettepaneku, et ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlused algatataks olemasolevate õigusnormide kohaselt 2024. aasta kevadel 2023. aasta tulemuste põhjal.

(8) 26. aprillil 2023 esitas komisjon seadusandlikud ettepanekud ELi majandusjuhtimise eeskirjade põhjalikuks reformimiseks. Ettepanekute põhieesmärk on parandada valitsemissektori võla jätkusuutlikkust ning edendada reformide ja investeeringute

---

7 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1).

8 COM(2023) 141 final.

9 COM(2022) 583 final.

kaudu kõigis liikmesriikides kestlikku ja kaasavat majanduskasvu. Ettepanekutega soovitakse anda liikmesriikidele suurem kontroll keskpika perioodi kavade koostamise üle, kuid kehtestada ka rangem nõuete täitmise tagamise kord tagamaks, et liikmesriigid täidavad oma keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavades võetud kohustusi. Eesmärk on viia seadusandlik töö lõpule 2023. aastal.

(9) 14. mail 2021 esitas Leedu vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Komisjon hindas määruse (EL) 2021/241 artikli 19 kohaselt taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas esitatud hindamissuunistega. 20. juulil 2021 võttis nõukogu vastu otsuse Leedu taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta[10]. Osamaksete tegemine sõltub komisjoni otsusest, mis on tehtud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 24 lõikele 5 selle kohta, et Leedu on rahuldavalt täitnud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjaomased eesmärgid ja sihid. Rahuldav täitmine eeldab, et varem saavutatud eesmärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.

(10) 27. aprillil 2023 esitas Leedu kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 4 lõikega 1 oma 2023. aasta riikliku reformikava ja 28. aprillil 2023 oma 2023. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid koos. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab 2023. aasta riiklik reformikava ka Leedu kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava täitmisel tehtud edusammude kohta.

(11) 24. mail 2023 avaldas komisjon Leedu kohta 2023. aasta riigiaruande[11]. Selles hinnati Leedu edusamme nõukogu poolt aastatel 2019–2022 vastu võetud asjaomaste riigipõhiste soovituste järgimisel ning tehti kokkuvõte sellest, kuidas Leedu on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Selle analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks puudused seoses probleemidega, mida taaste- ja vastupidavuskavas ei käsitleta või käsitletakse ainult osaliselt, ning uute ja esilekerkivate probleemidega. Samuti hinnati Leedu edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning ELi peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

(12) Komisjon tegi määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 5 alusel Leedu kohta põhjaliku analüüsi ja avaldas selle tulemused 24. mail 2023[12]. Komisjon jõudis järeldusele, et Leedus ei ole makromajanduslikku tasakaalustamatust. Eelkõige on viimasel ajal suurenenud hinnapõhise konkurentsivõime, maksebilansi ja eluasemehindade suundumustega seotud haavatavus, kuid tundub, et see on praegu üldiselt kontrolli all. Majandust mõjutas tugevalt energiahinnašokk ja inflatsiooni järsk kiirenemine, kuid Leedu konkurentsivõime peaks prognooside kohaselt aeglaselt taastuma, kuna energiahinnad langevad. Jooksevkonto seisund halvenes 2022. aastal märkimisväärselt energiaimpordihinna tõusu tõttu, kuid prognooside kohaselt jõuab see sel aastal tasakaalu lähedale. Võttes arvesse, et rahvusvaheline netoinvesteerimispositsioon on kindel, ei ohusta mõõdukas jooksevkonto puudujääk edaspidi välispositsiooni jätkusuutlikkust. Sellest hoolimata võib inflatsiooni- ja palgasurve, kui see püsib, kahjustada Leedu konkurentsivõimet, eriti kuna alusinflatsioon on euroala keskmisest tunduvalt kiirem. Eluasemehinnad on pandeemiast alates oluliselt tõusnud, kuid ei ole

[10] Nõukogu 20. juuli 2021. aasta rakendusotsus Leedu taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta (ST 10477/2021; ST 10477/2021 ADD 1).

[11] SWD(2023) 615 final.

[12] SWD(2023) 637 final.

märke ülehindamisest ja hinnatõus praegu aeglustub, arvestades intressimäärade tõusu ja majanduslangust. Lisaks on kodumajapidamiste võlg väike, pangandussektor on hästi kapitaliseeritud ja väga kasumlik ning viivislaenude tase on madal. Poliitikakujundus on üldiselt soodne, kuigi mõned poliitikameetmed võiksid aidata vähendada tuvastatud haavatavusest tulenevaid riske. Sellega seoses oleks oluline jätkata vastutsüklilist eelarve- ja makrousaldatavuspoliitikat, mida tuleks vajaduse korral tugevdada. Samal ajal võiks suurem keskendumine konkurentsi edendamisele kodumaisel turul ning tööjõu pakkumise kvaliteedi ja kvantiteedi suurendamise poliitika aidata toime tulla hinnasurve ja tööjõu ühikukulude survega.

(13) Eurostati kinnitatud andmete põhjal[13] vähenes Leedu valitsemissektori eelarvepuudujääk 1,2 %-lt SKPst 2021. aastal 0,6 %-le SKPst 2022. aastal, samas kui valitsemissektori võlg vähenes 43,7 %-lt SKPst 2021. aasta lõpus 38,4 %-le SKPst 2022. aasta lõpus.

(14) Valitsemissektori eelarvepositsiooni on mõjutanud eelarvepoliitilised meetmed, mis on võetud energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks. 2022. aastal hõlmasid sellised tulusid vähendavad meetmed kaugkütte käibemaksu hüvitamist kodumajapidamistele, samal ajal kui kulusid suurendavad meetmed hõlmasid elektrihinnalage kodumajapidamistele ja muudele tarbijatele ning maagaasihinnalage kodumajapidamistele, samuti toetusi ettevõtetele, kes tegutsevad sektorites, mida mõjutavad kõrged energiahinnad. Komisjoni hinnangul oli nende meetmete eelarveline netokulu 2022. aastal 1,3 % SKPst. Valitsemissektori eelarvepositsiooni on mõjutanud ka Ukraina põgenike ajutise kaitsega seotud eelarvekulud, mis olid 2022. aastal hinnanguliselt 0,3 % SKPst. Samal ajal langesid COVID-19 ajutiste erakorraliste meetmete hinnangulised kulud 0,6 %-lt SKPst 2021. aastal 0,4 %-le SKPst 2022. aastal.

(15) 18. juunil 2021 soovitas nõukogu Leedul[14] säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastust saadav impulss, ning riiklikult rahastatavad investeeringud. Samuti soovitas nõukogu Leedul hoida kontrolli all riiklikult rahastatavate jooksvate kulude kasv.

(16) Komisjoni hinnangul oli eelarvepoliitika[15] 2022. aastal pärssiv (0,9 % SKPst), mis oli kõrge inflatsiooni tingimustes asjakohane. Nagu nõukogu soovitas, jätkas Leedu majanduse taastamise toetamist taaste- ja vastupidavusrahastust rahastatavate investeeringutega. Taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest ja muudest ELi vahenditest rahastatud kulude maht oli 2022. aastal 1,1 % SKPst (2021. aastal 1,3 % SKPst). Riiklikult rahastatavad investeeringud andsid eelarvepoliitikasse neutraalse panuse[16]. Seega kavatseb Leedu säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud, nagu on soovitanud nõukogu. Samal andis riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma uute tulumeetmeteta) eelarvepoliitikasse pärssiva panuse

---

13 Eurostat-Euro Indicators, 47/2023, 21.4.2023

14 Nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovitus, millega esitatakse nõukogu arvamus Leedu 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 304, 29.7.2021, lk 68).

15 Eelarvepoliitikat mõõdetakse esmaste kulude (ilma kaalutlusõiguse alusel võetud tulumeetmeteta) muutusena keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu suhtes, jättes välja COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed, kuid võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatute toetuste ja muude ELi vahenditega rahastatavaid kulusid. Üksikasjalikum teave on esitatud eelarvestatistikatabelite tekstikastis 1.

16 Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud andsid pärssiva panuse 0,2 protsendipunkti SKPst.

0,9 protsendipunkti. Seega hoidis Leedu riiklikult rahastatavate jooksvate kulude kasvu piisavalt kontrolli all.

(17) Stabiilsusprogrammi eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on realistlik. Valitsuse prognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2023. aastal 0,5 % ja 2024. aastal 3,0 %. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on SKP reaalkasv 2023. aastal samasugune (0,5 %) ja 2024. aastal väiksem (2,7 %), mis on peamiselt tingitud suhteliselt aeglasemast prognoositavast tarbimise ja investeeringute kasvust 2024. aastal.

(18) Valitsus prognoosib oma 2023. aasta stabiilsusprogrammis, et valitsemissektori eelarvepuudujäägi suhe tõuseb 2023. aastal 2,2 %-le SKPst. Tõus 2023. aastal tuleneb peamiselt kulusid suurendavatest meetmetest, mille eesmärk on toetada väiksema sissetulekuga kodumajapidamisi (nt sotsiaaltoetuste ja pensionide suurendamine), ning maksudest ja sotsiaalkindlustusmaksetest saadavatest väiksematest tuludest (st nende suhe SKPsse on väiksem). Programmi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse langema 38,4 %-lt SKPst 2022. aasta lõpus 37,8 %-le SKPst 2023. aasta lõpus. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aastal 1,7 % SKPst. See on stabiilsusprogrammis prognoositud puudujäägist väiksem, mis on peamiselt tingitud suuremast prognoositavast sotsiaalkindlustusmaksetest saadavast tulust ning pisut väiksematest prognoositavatest valitsemissektori kulutustest vahetarbimisele ja investeeringutele. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori võla suhe SKPsse 2023. aasta lõpus madalam (37,1 %). Erinevus tuleneb prognoositavast väiksemast valitsemissektori eelarvepuudujäägist.

(19) 2023. aastal peaksid valitsemissektori eelarvepositsiooni jätkuvalt mõjutama meetmed, mida on võetud energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks. Need hõlmavad 2022. aasta pikendatud meetmeid (eelkõige elektri- ja maagaasihinnalaed kodutarbijatele ja muudele tarbijatele). Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on toetusmeetmete eelarveline netokulu 2023. aastal 0,7 % SKPst[17]. 2023. aasta meetmed ei näi olevat suunatud kõige haavatavamatele kodumajapidamistele või ettevõtetele ega säilita hinnasignaali energianõudluse vähendamiseks ja energiatõhususe suurendamiseks. Seega puuduvad suunatud toetusmeetmed, mida tuleks 2023. aasta soovituse täitmise hindamisel arvesse võtta. Ukraina põgenike ajutise kaitsega seotud eelarvekulud peaksid 2023. aastal jääma samaks (0,3 % SKPst).

(20) 12. juulil 2022 soovitas nõukogu[18] Leedul võtta meetmeid, tagamaks 2023. aastal, et riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv on kooskõlas üldiselt neutraalse eelarvepoliitikaga,[19] võttes arvesse jätkuvat ajutist ja sihipärast toetust kodumajapidamistele ja ettevõtetele, kes on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ja Ukrainast põgenevatele inimestele. Leedu peaks olema valmis kohandama jooksvaid kulutusi vastavalt muutuvale olukorrale. Samuti soovitati Leedul suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning

[17] See näitaja kajastab meetmete aastaste eelarvekulude taset, sealhulgas jooksvaid tulusid ja kulusid ning asjakohasel juhul kapitalikulumeetmeid.

[18] Nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitus, milles käsitletakse Leedu 2022. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Leedu 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 334, 1.9.2022, lk 120).

[19] Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on Leedu keskpika perioodi (kümne aasta keskmine) nominaalne potentsiaalne SKP kasv, mida kasutatakse eelarvepoliitika mõõtmiseks, hinnanguliselt 14,0 %.

energiajulgeolekusse, võttes arvesse algatust „REPowerEU“, sealhulgas kasutades taaste- ja vastupidavusrahastut ning muid liidu vahendeid.

(21) Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on eelarvepoliitika 2023. aastal kiire inflatsiooni tingimustes ekspansiivne (–0,8 % SKPst). See järgneb 2022. aasta pärssivale eelarvepoliitikale (+0,9 % SKPst). Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) peaks andma 2023. aastal eelarvepoliitikasse pärssiva panuse 0,4 % SKPst. Kokkuvõttes on riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kavandatud kasv kooskõlas nõukogu soovitusega. Taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest ja muudest ELi vahenditest rahastatavate kulude prognoositav maht on 2023. aastal 2,0 % SKPst, samas kui riiklikult rahastatavad investeeringud peaksid andma eelarvepoliitikasse pärssiva panuse 0,1 protsendipunkti[20]. Seega kavatseb Leedu rahastada täiendavaid investeeringuid taaste- ja vastupidavusrahastust ja muudest ELi vahenditest ning säilitab prognoosi kohaselt riiklikult rahastatavad investeeringud. Leedu kavatseb rahastada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, näiteks investeeringuid kohalike taastuvate energiaallikate arendamisse ning elektrisalvestustaristu rajamisse, mis hõlbustab Leedu jõupingutusi Venemaa ja Valgevene süsteemidega sünkroniseeritud elektrivõrgu lahtiühendamiseks Venemaa ja Valgevene võrgust. Neid investeerimisprojekte rahastatakse osaliselt taaste- ja vastupidavusrahastust ning muudest ELi vahenditest.

(22) Stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk 2024. aastal vähenema 1,7 %-le SKPst. 2024. aastal toimuv vähenemine kajastab peamiselt selliste meetmete järkjärgulist kaotamist, mida on võetud energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks. Programmis prognoositakse, et valitsemissektori võla suhe SKPsse langeb 2024. aasta lõpuks 37,7 %ni. Prognoosi koostamise ajal teada olevate poliitikameetmete põhjal hinnatakse komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis, et valitsemissektori eelarvepuudujääk on 2024. aastal 1,4 % SKPst. See on programmis prognoositud eelarvepuudujäägist väiksem, mis tuleneb peamiselt valitsemissektori väiksematest kulutustest vahetarbimisele ja suuremast nominaalsest SKPst. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori võla suhe SKPsse 2024. aasta lõpus madalam (36,6 %).

(23) Stabiilsusprogrammis nähakse ette enamiku energiatoetusmeetmete järkjärguline kaotamine 2024. aastal. Ka komisjon eeldab peaaegu kõigi energiatoetusmeetmete järkjärgulist kaotamist (netokulu 0,1 % SKPst 2024. aastal). Need hinnangud sõltuvad eeldusest, et energiahinnad ei tõuse uuesti.

(24) Programmi kohaselt kavatseb Leedu saavutada keskpika perioodi eelarve-eesmärgi – struktuurne eelarvepositsioon 1,0 % SKPst[21] – 2023. aastal ja säilitada selle kogu ülejäänud programmiperioodi jooksul. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks struktuurne eelarvepositsioon olema 2023. aastal –0,6 % SKPst ja 2024. aastal –0,3 % SKPst, st ületama keskpika perioodi eelarve-eesmärki. Konservatiivne eelarvepoliitika 2024. aastal aitab vähendada ka alusinflatsiooni, mis on euroala keskmisest tunduvalt kiirem ja võib püsimise korral pärssida konkurentsivõimet.

---

[20] Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud peaksid andma ekspansiivse panuse 0,2 protsendipunkti SKPst.

[21] Struktuurne eelarvepositsioon (tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon ilma ühekordsete ja ajutiste meetmeteta), mille komisjon on ühiselt kokkulepitud metoodika alusel ümber arvutanud, osutab struktuursele eelarvepuudujäägile 0,6 % SKPst 2023. aastal ja 0,2 % SKPst 2024. aastal.

(25) Eeldades, et poliitikat ei muudeta, prognoositakse komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis, et riiklikult rahastatavad esmased netokulud kasvavad 2024. aastal 2,7 %.

(26) Programmi kohaselt peaksid valitsemissektori investeeringud vähenema 4,0 %-lt SKPst 2023. aastal 3,9 %-le SKPst 2024. aastal. Investeeringute vähenemine kajastab väiksemaid riiklikult ja ELi vahenditest rahastatavaid investeeringuid.

(27) Stabiilsusprogrammis on esitatud keskpika perioodi eelarvekava aastani 2026. Programmi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk järk-järgult vähenema 1,4 %-le 2025. aastal ja 0,9 %-le 2026. aastal. Valitsemissektori eelarvepuudujääk peaks seega kavakohaselt jääma programmiperioodi jooksul alla 3 % SKPst. Programmi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse tõusma 37,7 %-lt SKPst 2024. aasta lõpus 38,6 %-le SKPst 2026. aasta lõpus.

(28) Leedu maksutulu suhe SKPsse on märkimisväärselt alla ELi keskmise, piirates tervishoiule, sotsiaalkaitsele ja üldistele avalikele teenustele tehtavate riiklike kulutuste rahastamist. Käibemaksulõhe (eeldatava käibemaksutulu ja kogutud summa vahe) on endiselt üks suuremaid ELis, kuigi esialgsed hinnangud näitavad, et see võis 2021. aastal oluliselt väheneda. 2021. aastal oli omandimaksudest (mis on ühed majanduskasvu kõige vähem kahjustavad maksud) saadav tulu üksnes 0,3 % SKPst, mis on ligikaudu seitse korda väiksem kui ELi keskmine. Leedus oli kogutud äriühingu tulumaksu suhe SKPsse pool ELi keskmisest ja transpordimaksud olid ühed väikseimad ELis, kusjuures Leedu on üks vähestest liikmesriikidest, kellel puudub iga-aastane automaks. Avaliku sektori kulutused sotsiaalkaitsele suurenesid aastatel 2015–2021, kuid on endiselt märkimisväärselt alla ELi keskmise. See on toonud kaasa sotsiaaltoetuste suhteliselt madala taseme ja piiratud katvuse, kusjuures vanaduspensionid on palgatuluga võrreldes ELi väikseimad. Kulutused üldistele avalikele teenustele on eriti väikesed, olles suhtena SKPsse poole väiksemad kui ELis keskmiselt. Tervishoiu ebapiisav rahastamine toob kaasa pikad ooteajad ja suure rahuldamata vajaduse arstiabi järele, suured omaosaluskulud patsientide jaoks ja suutmatuse pakkuda tervishoiutöötajatele konkurentsivõimelist palka. Leedu kehtestas 2021.–2023. aastal mitu olulist alalist kulumeedet (näiteks avaliku sektori palkade, pensionide ja muude sotsiaaltoetuste suurendamine), mida ei ole tasakaalustatud vastavate rahastamismeetmetega ning mis võivad ohustada Leedu eelarve jätkusuutlikkust pikas perspektiivis.

(29) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Leedu taaste- ja vastupidavuskava rakendamine edeneb jõudsalt. 30. novembril 2022 esitas Leedu esimese maksetaotluse ja komisjon andis positiivse hinnangu 33 vahe-eesmärgist 31-le, mis hõlmavad kava seitsmest komponendist kuut, samas kui kaht maksureformidega seotud vahe-eesmärki ei ole hinnatud rahuldavalt täidetuks. Seetõttu on komisjon käivitanud makse peatamise menetluse, mis annab Leedule lisaaega nende vahe-eesmärkide täitmiseks, kuid tagab talle samal ajal 542,3 miljoni euro suuruse osalise makse (arvestamata eelrahastust), mis on seotud rahuldavalt täidetud vahe-eesmärkidega. Energia- ja ehitusmaterjalide hinnatõusuga seotud objektiivsete asjaolude ning Venemaa Ukraina-vastasest agressioonist tingitud tarneahelahäirete tõttu kavatseb Leedu esitada kava muudatused ning REPowerEU peatüki, et kiirendada majanduse $CO_2$ heite vähendamist ja vähendada sõltuvust fossiilkütustest. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 14 lõikele 6 teatas Leedu 30. märtsil 2023 oma kavatsusest taotleda taaste- ja vastupidavusrahastust täiendavat

laenutoetust 1 800 000 000 eurot. Uue REPowerEU peatüki kiire lisamine taaste- ja vastupidavuskavasse võimaldab rahastada täiendavaid reforme ja investeeringuid, et toetada Leedu strateegilisi eesmärke energia ja rohepöörde vallas. Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, sotsiaalpartnerite ja muude asjaomaste sidusrühmade süstemaatiline ja tulemuslik kaasamine on jätkuvalt oluline taaste- ja vastupidavuskava ning üleüldise majandus- ja tööhõivepoliitika edukaks rakendamiseks, et tagada laialdane isevastutus üldise poliitilise tegevuskava eest.

(30) Komisjon kiitis 2022. aastal heaks kõik Leedu ühtekuuluvuspoliitika programmidokumendid. Ühtekuuluvuspoliitika programmide kiire rakendamine vastastikuses täiendavuses ja koostoimes taaste- ja vastupidavuskavaga, sealhulgas REPowerEU peatükiga, on esmatähtis, et viia Leedus ellu rohe- ja digipööre, suurendada majanduslikku ja sotsiaalset vastupidavust ning tagada tasakaalustatud territoriaalne areng.

(31) Lisaks taaste- ja vastupidavuskavas käsitletud majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele seisab Leedu silmitsi mitmete muude probleemidega, mis on seotud tervishoiusüsteemi, sotsiaalteenuste ja -eluasemete ning energiapoliitika ja rohepöördega.

(32) Tervisenäitajate osas on oodatav eluiga Leedus üks lühemaid ELis. Ennetatava ja välditava suremuse tase on Leedus ELi keskmisega võrreldes endiselt kõrge. Leedus on välditava haiglaravi tase kõrge ja enesetapust tingitud suremus üks suuremaid ELis. See rõhutab vajadust parandada tervishoiu tulemuslikkust ja võtta Leedu tervishoiusüsteemis rohkem ennetavaid meetmeid. Tervishoiusektori probleeme süvendavad tööjõunappus, oskuste nõudlusele mittevastavus ja tervishoiutöötajate ebaühtlane jaotus, mis piirab esmatasandi tervishoiuteenuste kättesaadavust ja osutamist. Leedu taaste- ja vastupidavuskavaga on ette nähtud olulised meetmed, näiteks reform, millega kujundatakse ümber haiglavõrk ja erakorralise meditsiini teenused, samuti on ettenähtud investeeringud tervishoiuasutuste ajakohastamisse ja nakkushaiguste klastrikeskuste taristu ehitamisse. Kui need meetmed rakendatakse, peaksid need eeldatavasti aitama lahendada teatavaid põhiprobleeme. Lisaks taaste- ja vastupidavuskavas sisalduvatele meetmetele tuleb siiski teha täiendavaid jõupingutusi, et veelgi tugevdada esmatasandi tervishoidu ja laiendada ennetavat tervishoidu, sealhulgas muuta tervishoiusüsteem vastupidavamaks.

(33) Sotsiaalteenuste kavandamist ja osutamist takistab omavalitsuste suutmatus piisavalt kaasata valitsusväliseid organisatsioone ning sotsiaalabi ja kutseõppe ebatõhus integreerimine aktiivsesse tööturupoliitikasse, eelkõige seoses töötutega. Leedu on teinud mõningaid edusamme, viies teatavates omavalitsustes lõpule katseprojektid integreeritud teenuste osutamiseks töötutele, ning kõigile omavalitsustele anti soovitus kohaldada alates 2023. aastast nende projektide metoodikat oma tööhõive edendamise programmides. Kuigi see on samm õiges suunas, ei ole selle mõju veel tunda ja tuleb teha täiendavaid jõupingutusi. Taaste- ja vastupidavuskava sisaldab olulisi meetmeid, nagu miinimumsissetuleku kava ning maksu- ja toetussüsteemi reform koos töötuskindlustuse katvuse suurendamisega. Eeldatavasti aitab nende meetmete rakendamine lahendada teatavaid peamisi sotsiaalkaitseprobleeme. Lisaks kavas sisalduvatele meetmetele tuleb siiski teha täiendavaid jõupingutusi sotsiaalteenuste kavandamise ja osutamise parandamiseks.

(34) Juurdepääs sotsiaaleluasemetele on Leedus piiratud. 2022. aasta lõpus ootas sotsiaaleluaset ligikaudu 9 700 perekonda (peaaegu 19 000 inimest), kusjuures keskmine ooteaeg oli 5,85 aastat. Sotsiaaleluasemete üldine kvaliteet on endiselt kehv.

Kuigi Leedu on võtnud sotsiaaleluasemete vallas mõningaid reformimeetmeid, sealhulgas kehtestanud õiguse seada esikohale üksikvanemaga pered, tõstnud abikõlblikkuse hindamisel kohaldatavaid sissetuleku- ja varapiire ning näinud ette erisätted riikliku hädaolukorra või karantiini puhuks, puudub praegu üldine strateegia selle kohta, kuidas tegeleda nende kroonilise vajakajäämistega ja parandada sotsiaaleluasemete kvaliteeti.

(35) Pärast Venemaa sissetungi Ukrainasse on Leedu edukalt loobunud Venemaalt pärit gaasi, nafta, elektri ja söe impordist, suunates energiaimpordi ümber Klaipeda veeldatud maagaasi terminali ja Būtingė naftaterminali ning kasutades uut gaasiühendust Poolaga ja paremat ühendust Lätiga ning olemasolevaid elektriühendusi Poola, Läti ja Rootsiga. 2022. aasta augustist kuni 2023. aasta märtsini vähenes Leedus maagaasi tarbimine võrreldes eelneva viie aasta sama perioodi keskmise gaasitarbimisega 41 % (st rohkem kui seatud vähenduseesmärk 15 %), mis oli tingitud peamiselt riigi keemiatööstuse gaasinõudluse vähenemisest energiahindade tõusu tõttu. Leedu peaks jätkama jõupingutusi gaasinõudluse ajutiseks vähendamiseks kuni 31. märtsini 2024[22]. Sellest hoolimata sõltub Leedu energiavarustus endiselt suurel määral impordist. Leedu katab impordiga ligikaudu kaks kolmandikku oma elektrivajadusest ning peaaegu kogu oma nafta- ja gaasivajaduse. Nafta ja gaas moodustavad kolm neljandikku riigi energiaallikate jaotusest.

(36) Suue energianõudlus tuleneb suurest ja vanast transpordipargist, ühis- ja raudteetranspordi vähesest kasutamisest, suurest hulgast kehva energiatõhususega hoonetest ja väga energiamahukatest tööstusharudest. Tööstuse arvele jäi enne energiakriisi 58 % Leedu gaasi kogutarbimisest. Lisajõupingutused, selleks et vähendada nende sektorite energiamahukust tööstuse ümberkujundamise, sealhulgas uuenduslike tootmisprotsesside edendamise ning taastuvate energiaallikate kasutamise soodustamisega, vähendaksid Leedu sõltuvust energiaimpordist. Stiimulid vähem saastavate sõidukite valimiseks on Leedus endiselt ebapiisavad, samas kui ühistranspordisüsteem on killustatud ja kannatab puuduliku koordineerimise all. Seepärast jääb prioriteediks vähem saastavate transpordivahendite edendamine. Samal ajal on kortermajade renoveerimise määr endiselt liiga madal, et saavutada selles sektoris 2050. aastaks kliimaneutraalsuse eesmärgid. See näitab, et tuleb parandada menetlusi ja suurendada renoveerimisstiimuleid ning toetada erasektori suutlikkust renoveerimisprojekte ellu viia. Leedu näitajad energiaostuvõimetuse vallas on endiselt ühed ELi kehvimad ja võivad veelgi halveneda, kui energiahinnad peaksid uuesti tõusma ja renoveerimise tempo püsib aeglane.

(37) Leedu elektrivõrk, nagu ka teiste Balti riikide elektrivõrk, on endiselt avatud riskidele, kuna see on sünkroniseeritud BRELLi elektrivõrguga. Elektrivõrgu piirkondlik sünkroniseerimine ülejäänud ELiga on edenemas, kuid tuleb veel lõpule viia (see peaks juhtuma 2025. aastaks). Selleks tuleb teha koostööd Läti ja Eestiga. Leedu suurendab kodumaist energiatootmist ning on astunud samme loamenetluste lihtsustamiseks ja taastuvatest energiaallikatest elektri tootmise edendamiseks, mis tõi kaasa päikese- ja tuuleenergia tootmisvõimsuse olulise suurenemise aastatel 2020–2021. Selleks et Leedu oleks kooskõlas paketi „Eesmärk 55“ eesmärkidega, tuleb veelgi rohkem vähendada kasvuhoonegaaside heidet ning suurendada taastuvenergia tootmist ja energiatõhusust.

(38) Tööjõu- ja oskuste nappus rohepöörde jaoks olulistes sektorites ja kutsealadel, sealhulgas nullnetotehnoloogiate väljatöötamine, kasutuselevõtt ja hooldamine, tekitab

[22] Nõukogu määrus (EL) 2022/1369 ja nõukogu määrus (EL) 2023/706.

probleeme üleminekul nullnetomajandusele. Kvaliteetsed haridus- ja koolitussüsteemid, mis vastavad tööturu muutuvatele vajadustele, ning sihipärased täiend- ja ümberõppe meetmed on esmatähtsad, et vähendada oskuste nappust ning edendada töötajate kaasamist ja üleminekut. Kasutamata tööjõupakkumise rakendamiseks peavad need meetmed olema kättesaadavad eelkõige rohepöördest enim mõjutatud üksikisikutele ning sektorites ja piirkondades. Alates 2015. aastast on vabade töökohtade määr suurenenud enamikus olulistes sektorites, nagu ehitus (0,8 %-lt 1,5 %-le 2021. aastal) ja töötlev tööstus (1,4 %-lt 1,8 %-le 2021. aastal). 2021. aastal oli see määr siiski jätkuvalt alla ELi keskmise (vastavalt 3,6 % ja 1,9 %). Viimastel aastatel oli Leedus tööjõunappus 28 kutsealal, mis nõuavad rohepöördeks erioskusi või -teadmisi. Eelkõige teatati 2022. aastal tööjõunappusest kui tootmist piiravast tegurist ka tööstuses ja ehituses.

(39) Võttes arvesse komisjoni hinnangut, on nõukogu 2023. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus[23] kajastub allpool esitatud soovituses 1.

(40) Arvestades euroala liikmesriikide majanduse tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade kaudu, et i) tagada võla jätkusuutlikkus ja hoiduda 2023. aastal kogunõudluse laiapõhjalisest toetamisest, suunata paremini kõrgete energiahindade mõju leevendamiseks võetavaid eelarvemeetmeid ning kaaluda asjakohaseid viise toetuse lõpetamiseks, kui energiahinnasurve väheneb; ii) säilitada suured avaliku sektori investeeringud ja edendada erainvesteeringuid, et toetada rohe- ja digipööret; iii) toetada palgasuundumusi, mis leevendavad ostujõu vähenemist, piirates samal ajal teisest mõju inflatsioonile, tõhustada veelgi aktiivset tööturupoliitikat ja leevendada oskuste nappust; iv) parandada ettevõtluskeskkonda ja tagada, et energiatoetus ettevõtetele on kulutõhus, ajutine, suunatud elujõulistele ettevõtetele ja säilitab stiimulid rohepöördeks, ning v) säilitada makromajanduslik finantsstabiilsus ja jälgida riske, jätkates samal ajal tööd pangandusliidu väljakujundamiseks. Leedu puhul aitavad soovitused 1, 2, 3 ja 4 rakendada esimest, teist ja kolmandat euroala käsitlevat soovitust,

SOOVITAB Leedul võtta 2023. ja 2024. aastal järgmisi meetmeid.

1. Kaotada kehtivad energiatoetusmeetmed 2023. aasta lõpuks. Kui energiahindade uue tõusu tõttu on vaja toetusmeetmeid, tagada, et need on suunatud haavatavate kodumajapidamiste ja ettevõtete kaitsmisele, on eelarve seisukohast vastuvõetava maksumusega ning säilitavad stiimulid energiasäästuks.

   Säilitades 2024. aastal usaldusväärse eelarvepositsiooni, säilitada riiklikult rahastatavad avaliku sektori investeeringud ning tagada taaste- ja vastupidavusrahastu toetuste ja muude ELi vahendite tulemuslik kasutuselevõtt, eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks. Jätkata pärast 2024. aastat investeerimist ja reforme, mis soodustavad suuremat kestlikku majanduskasvu ja säilitavad keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni.

   Suurendada tervishoiu ja sotsiaalkaitse piisavust ning parandada üldisi avalikke teenuseid.

2. Jätkata taaste- ja vastupidavuskava järjepidevat rakendamist ning viia kiiresti lõpule REPowerEU peatüki koostamine, et alustada kiiresti selle rakendamist. Jätkata

[23] Vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2 ja artikli 9 lõikele 2.

ühtekuuluvuspoliitika programmide kiiret rakendamist täielikus vastastikuses täiendavuses ja koostoimes taaste- ja vastupidavuskavaga.

3. Tugevdada esmatasandi tervishoidu ja laiendada ennetavat tervishoidu, sealhulgas muuta tervishoiusüsteem vastupidavamaks. Parandada sotsiaalteenuste kavandamist ja osutamist. Parandada sotsiaaleluasemete kättesaadavust ja kvaliteeti.

4. Vähendada veelgi sõltuvust fossiilkütustest ja imporditavast energiast, kiirendades taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, eelkõige tagades piisava võrguvõimsuse ja võrgule juurdepääsu, tagades tööstusliku tootmise ümberkujundamise ja $CO_2$ heite vähendamise, edendades ühistranspordi ja säästva transpordi kasutamist ning muutes hooned energiatõhusamaks, et vähendada ka energiaostuvõimetust. Tagada elektriühenduste piisav võimsus, et suurendada varustuskindlust, ja jätkata sünkroniseerimist ELi elektrivõrguga, et viia see lõpule õigeks ajaks. Suurendada poliitilisi jõupingutusi rohepöördeks vajalike oskuste pakkumiseks ja omandamiseks.

Brüssel,

*Nõukogu nimel*
*eesistuja*